

كەربازارېك بۇ نەورۇزى 2012

كاميل ژيىر

بەبۇنەى يەكەم رۇژى جەژنى نەورۇزى 2012 ھە، لەتەويلەيەكى گەورەى داخراودا، كەربازارېكى ھەموارکراو، بۇ 3 كەرى ھەمەرەنگ، سازکرا. ئەم كەربازارە يەكەمجار سالى 2006 پېشكەشکرا . ئىستا، دواى شەش سال ولەسەر داواكارىيەكى زۇر، جارىكېكە بەھەموارکراوى، ئەيخەينەو بەر دىدى ئىوہى خۇشەويست . ئەمجارەش ، ئەگەرچى پېشەكى (گيان) ى ھەندى كەسايەتى مرۇقى ناسراو بانگھېشت كرابوون، بەلام ھاتن بۇ ھەموانبوو، بۇيە تەويلەكە جمەيدەھات. سەرەتا كەرەكان بۇ ماوہيەك زەپرىن و خۇيانگەوزاند بۇ ئەوہى بەقورگىكى ساف و مېشكىكى كراوہو تەندروسىيەكى چاكەوہ، بچنە پىشتى مىكروڧۇنەكانەوہ . دەنگدەربېرىن (phonetic) ى قسەكردنېشيان، وەك ئاژەلى ناو فلىمەكارتۇنييەكانبوو. ئامادەبوانى تەويلەكەش، وردەوردە، ھەر كۆمەلەو بوونە چەپلەكوت و لايەنگرى يەكېك لە كەرەكان.

سەرەتا، پېشكەشكەرى كەربازارەكە، **عوسمانى ھەمە نادر** - سەرۇكى پارتى كەران، دواى بەخېرھاتن، ئەوہى دركان كە پرژى كېشەكانى كورد و ئەو مەترسىيانەى روودەكەنە كوردستان، ئاژەل و بالندەكانېش دەگرېتەوہ، وەك لە بۇردومان و كېمىابارانەكاندا بېنىمان، بۇيە ماف و ئەركى سەرشانى ئەوانېشە بېنە دەنگ و لە رووى مېژوويى و سىياسېشەوہ بارى سەرنجى خۇيان پېشاندەن و بەرگرى لە خۇيان بكنە و داواى مافى

خۇيان بىكەن ، بەتايىبەتى لە كابىنەو پەرلەمانى داھاتوودا ، ئەوانىش نوپىنەرۇ كورسى و بەشە بووجەى خۇيان

ھەبى . ئەگىنا ئەبنە ئۆپۆزسىۋنى ئەوھلۇباب !!

تەويلەكە پىرپو لە ژاۋەژاۋو يەكك لە دانىشتوھكان ، ھەستايە سەرىپى ۋ بە توورەيىبەو وتى :

-- كەر چۇن ئەتوانى بېيتە ئەندامى كابىنەو پەرلەمان !؟ بووجەيان بۇچىيە!؟

+ بۇ ناتوانى؟ ئەگەر ئەو ئەندامىتتە لە پەرلەماندا برىتتېبى لەوھى تەنيا دەست بەرزكاتەو ، يا لە كابىنەدا تەنيا

فەرمانى پارتەكەى خۇى جىبەجىبكا ، ئەو كەرىش ئەتوانى ئەو بكا . بووجەش كە بەكالى و سەوزى لرقى

لىبدرى ، بائەمانىش ئەوئەندەى بارستايى خۇيان لەسەرى بلەوھەپىن . ئنجا وتى :

روونكرنەوھى لاپەرە لىل ۋ تارىكەكانى مېژوو ، يارىدەدەرىكە بۇ چارەسەركردنى كىشەكانى ئەمپرو . بابەتى

كەربازارەكەى ئەمپروشمەن ، لىدوانىكى مېژووى بابەتتەنەيە لەسەرگروشتەكەى **كاۋەى ئاسنگەرۇ**

ئەژدەھاكى ستەھكار . فەرموون ئىوھ و كەرەكان :

كەرى دىز : ئەژدەھاك سەركردەيەكى كوردبوو . كاۋەش لە خۇمان بوو ، واتا جاش بوو ، بۇيە وەك

سروششتىكى دىزگەرايى ، چەكوشەكەى سرەواندە كەللەى ئەژدەھاك و كوشتى و دوايىش دەسەلاتى دايە دەست

بىگانەيەك ، يا بەواتايەكىت ، كارەكەى كاۋە ، بەخزمەتى بىگانە گەرايەوھ .

- تۇدرۇئەكەيت و ئەم قسانە لەورگى خۇت دەرئەھىنى . كەى وايە ؟ بەلگەت چ يە؟

*من پياۋى درۇنىم و بەبى بەلگەش قسە ناكەم .

بەلگەى يەكەمەم : جاشايەتى و دىزايەتى و ناپاكيىە زۇرۇ زەبەندەكانى نا و لاپەرە رەشەكانى مېژووى

كوردستانە لە رابردوودا ، وەك ناپاكيەكەى **سۇنى عەبدوللا** كە بۇسەيەكى **بۇشىخ عەبدولسەلام** داناو

رادەستى توركەكانىكرد لەكاتىكدا كە ئەو سەركردە دادپەرۋەرە لە ھەولى كوردستانىكى سەربەخۇدابوو . وەك

ئىبنولدينار كە لەژىرەو لەگەل سولتانی عوسمانى ر يكهوت و دەرگاى قەلای نامەدى كردهوہ بۆ لەشكرى

توركى دژ بەكورد. **وہك ھەلای خەتى** كە فەتواى تەلاقكەوتنى دەرکرد بۆ ھەركەسى گوللە بەلەشكرى

موسولمانى توركەوہ بنى و بەوہ كوٹايى بە ميرنشيني رەواندز ھينا . **وہك ئدريسى بەتليسى** كە

ميرنشينيە كوردىەكانى كرده پاشكۆى دەولەتى عوسمانى . **وہك يەزدان شير** كە بوہ ھوى ئەوہى تور كەكان

بتوان پشت لە ھيزەكانى **بەدرخان بگرن** . وەك ئەو ھەموو جاش و موستەشارانە كە مشتىكن لەخەرورائى .

ئىستاش ئەو ديزايەتى و جاشايەتییە، لە بەرگيكي تازەى جلعوارىي نویدا، دريژەى ھەيە. بۆنمۆنە: 125 رۆژيك

لەمەوبەر، ژمارەيەك لەئيوہى مروڤ، **وہك شاخىك چۆن ژانئەيگري** و مشكىكى ئەبى ، بەوجۆرە ژانگرتنى و

بەيانىكى ئىراكچيانەيان لىبەربوہ خوارى! كە ئەتوانم بليم ئەو بەيانە جەختكردنەوہيە لەسەر ھەمان فەلسەفەى

(دەولەوتى كوردى خەونى شاعيرانە) ! باشە ئەگەر خەونى شاعيرانە ، بۆچى خاوەنى ئەو فەلسەفەيەو ئەم

شاگردە تازانەى، سالانىكى زۆرو لەپيناوى دروشمى (يا كوردستان يا نەمان) دا ھەزارانىكيان لە ئيوہو لە

ئيمەش بەكوشتدا !؟ ھەر وھا ئەو رۆشنيرە تاريكبيناانە كە ئەوہ بارى سەرنجيانە ، بۆچى خۇيان بەتەواوى

يەكلايى ناكەنەوہو وەك(بەيانە عەرەبى) ەكەيان يەكى عەگاليكى عەرەبىش لەسەرناكەن !؟

بەلگەى دوہم: ئەگەر ديزنەبووبى، بۆچى دواى كوشتنى ئەژدەھاك و رووخاندنى رژيمەكەى، كاوہ خۆى

دەسەلاتى نەگرتە دەست و دەسەلاتى بەكەسيك سپارد، كە ئەگەر ئەو كەسە بيگانەيەكيش نەبووبى، بە پيى

ھەندى سەرچاوہ، ئەوا كەسيك بووہ ھيچ ئارەقئىكى لەراپەرينەكەى كاوہدا نەرشتوہ!؟.

بەلگەى سىيەم: كوا، كەى كورد ئەوہندە زيرەكبوہ، جاريك لە جاران، بە دريژايى

ميژوو، سەركردەيەكى بيگانەى قركەرى كوردى كوشتبى!؟ يا پايئەختىكيانى ھەلتەكاندبى؟ ئيوہ وامەزانن ئيمە

ھەر لەبەر ئەوہى ناومان بەكەرئەبەن، خوڤشان كەرين! نەخير. ئيمە تا ئىستا زمانمان نەبووہ قسەى پيىكەين تا

ئەوھى لە ناخماندايە دەريبيرين . بەلام ئىستا بە ھۆى كارە سەرسۈرھىنەرەكانى كومپيوتەرەوھ، دەتوانين گوزارە لە ناخى خۇمان بەكىن (چەپلەيەكى بۇ لىدرا). ئىوھى مروڧ ئەچن نوكتە لەسەر ئىمەى گويدريژ دروستئەكەن و ئەلین : (لەباخچەى ئازەلان رىوى نوكتەيەك ئەلى، گوايە كەر دواى ھەفتەيەك پىئەكەنى!) واتا ئىمە دواى

ھەفتەيەك لە شت ئەگەين! ئەيباشە ئەو زۆر رۇشنىرە پىشكەوتنخوازە ئىراكچىە چەپرەوانە، بۇچى دواى 86سال ھىشتا لەوھ نەگەيشتون كە ئەو ئىراكەى ئەوان ئىراكچىتىى بۇ ئەكەن ، دەسكردى ئەوئىمپىريالىزىمى ئنگلىزەيە كە لە 1917ھوھ چەپى دنياجوئىنى پىئەدا!؟ ئىستە منىش ناھەقمە بلىم ئىوھ وەك ئەوھى نانى كونە ماسى ئەخواو پاسىجرتاوا ئەكا، نانى كوردستان ئەخۇن و پاسى ئىراك ئەكەن!؟ ئىتر بۇچى ھەر بە ئىمە ئەلین كەرە دىزە!؟ ئاخى ئەو قەلەموھشىنەنە چ خىروخۇشىيەكىان لەئىراكە دىوھ كە 86سالە كوردستانى كردۆتە گوئى خوئىناو سەربارى تالانكردنى سامانى سەرزەوى و ژىرەويمان!؟ ئەوھ ئەگەر ئىمە شتىكىوامان بەكردايە نەتانئەوت چەن كەرن!؟ يانەگەر ئىمە بۇ رىكخستنى ناومالى خۇمان ناكۆك و بۇرىكخستنى ناومالى بىگانە كۆك بوونىايە ، پىتان ئەئەوتىن كەر وانەبى بۇچى چاكە!؟ (چەپلەيەكى بۇلىدرا و قاقاي پىكەنن تەويلەكەى پركرد).

كەرى رەش: بە باوھرى من، داستانى كاوھ ، سەرگروشتەيەكى دروستكراو و چىرۆكىكى خەيالىيە.

كەسىك، بەوھ ويستۆيتى شانازى (مجد) يىكى درۆ بۇ كورد ھەلبەستىت. ئاخىر كابرەيەكى ئاسنگەر، تەنيا بە درەفشىكى كاويان و چەكوشىكەوھ ، چۆن ئەتوانى سەركرەدى ولاتىك بكوژى!؟.

ئەورەحمانى خامەى ئاسنگەر باشى سلىمانى، خۆى بۇ نەگىرا، ھەستايە سەرىپى و نەرانى: ئىمەى

ئاسنگەر بە بازووى پتەومان ئاسن و پۆلا ئەچەمىننەوھ! پژاندنى مىشكى ئەژدەھاكىك، ئەبى چىبى لە ناستى

چەكوشە زەبروھشىنەكانمان!؟ ئىمە و كاوھى ئاسنگەرى باپىرمان، نەجاشايەتىمانكردوھ ، نە پىاوى درۆو

چېرۆكى خەياللىبووين .. ئا رىگەمبەدن با دەم ولمۆزى ئەو كەرانە بشكىنم و مېشكىيان بېژىنم (چەپلەيەكى بۇ لىدرا) .

يەككە ھەستا و ھاوارىكرد : بژى ھىزى بازوى پتەوى چىنى پرۆلىتار ، با.. بژى .. با.. بژى .

كەرى دىزو كەرى رەش، بە گويچكەكانيان ھەندىك ئىمىليان بەيەكتردا . كەرى دىز دەستىكرد بە زەرىن . كەرى رەشيش بۇ ترساندى ھىرشىك ئەگەر بىرئىتە سەريان، لەسەر شانۇكەو دەستىكرد بە جووتەو ھەشاندىن . كەربازارەكە شىوا . خەلكەكە بوون بە ناوبژىكەر و دواى ھەولىكى زۆر، ھەردوو لايەنيان ھىوركردەو ھەربازارەكە چو ھە دۇخى ئاسايى خۇى و كەرى رەش درىژەى بە وتارەكەيدا : - من نازانم ئەم خالەيە بۇچى بە جوژرە ويستى ھىرئىمان بىكاتە سەر؟ سوپاس بۇ ئىو ھە تانئىشت سەرى ئىمەش بىكا بە سەرى ئەژدەھاك . يا ئىمەش بە مەرەى گەنجەكانى 17 شوبات بچىن !! مەگەر ئىمە مافى دەرپنى بىروراي خۇماننىە !! ئەى ئەگەر وايە ، ئەو پاشگرى (دىموكراتى) ھە چىە ئىو ھە مروڤ ھەمىشە ئەىلكىن بە خۇتانەو ھە !! ئاخىر ئىمە كەم

خزمەتمانكردوون ، بۇچى لەپاداشتدا پىمانئەلەن كەر!؟ ئىمە ناومان گويدرىژە . سوپاس بۇ كۆمپانىاكانى رۇژئاوا كە لۇر تانكەرى گواستنەو ھەى نەوتيان دروستكردو ھە، ئەگىنا ئىستا ھەرچى نەوتى قاچاغ ھەيە بەكۆلى ئىمە ئاودىو ئەكرا ھەك چۆن لەكاتى راپەرىندا ئەو ھەموو تالانىانەتان بەكۆلى ئىمە ئاودىو كەرد !! (چەپلەيەكى بۇلىدرا)

كەرى سىپى : راي من سەبارەت بە داستانەكەى كاو ھە، پىچەوانەى قسەكان و بەلگەكانى كەرى دىزو كەرى

رەشە . بەراوردكردنى كەسىك بە كەسانىكىكە ، ئابى بەبەلگەى ياسايى بەسەر ئەو كەسەو ھە . راستە ناپاكى و

دىزايەتى و جاشايەتى بوو ھە، بەلام لاپەرە سىپىيەكانى مېژووى كورد، پەن لە داستانى قارەمانىتى و

نىشتمانپەرەرى و كوردايەتى . ئىمەش لە شۆرشەكاندا بەشدارىمانكردو ھە ئاوەل و بارەلگى پىشمەرگە

بووین و هزاران شهیدمانداوه. ئەژدەهاک سەرکردهیهکی کورد نهبوو، بهبهلگهی ئەوهی له دواى تیکچوونی دهولەتی مادهوه، کورد دهولەتیکى نهبووه که سەرکردهکهی ناوی ئەژدەهاکبى. له میژووی میرنشینییه کوردییهکانیشدا، میرنشینییهک بهو ناوهوه نهبووه. رووداوهکەش ئەوهنده دیرینیه، بهبهلگهی ئەوهی باس لهوه دهکات که کاوه ئاسنگهربووه. واتا رووداوهکه لهسهردهمی پیشهسازیدا بووه. ئەو سهردهمەش زۆر کۆننیه. منیش پشتگیری قسهکانی خاله ئورهحمان دهکەم. کورد تا ئیستا نهیزانیوه شانازیی درۆ بو خۆی ههلبهستی، بهپیچهوانهی دراوسیکانییهوه که چەندین شانازیی درۆیان بو خۆیان خنیوهته میژووه خهیاڵییهکانیانوه. کورد ئەگەر ئەو درۆزنییهی بزانیایه، ههلبهت چەند شانازییهکیکهی درۆی بوخۆی دههونیوه. نهک هەر ئەوه، بهلکو کورد هەر نهیزانیوه میژووه راستییهکهی خۆیشی بنوسیتتهوه. به زۆری گهشتیاره بیگانهکان بهئارهزوی خۆیان میژووی کوردیان نووسیوهتهوه. هیچ بیگانهیهکیش ئەو خیره به کورد ناکا که شانازیی درۆی بو ههلبهستی. بهپیچهوانهوه نووسهریکی وهک(کارل های) بهبیئهوهی کورد کوردستانی دیبی، کوردی وهک درندهو پیاوخۆر بهجیهان ناساندوه !.. ئەژدەهاک، بیگانهیهک بووبی نهیار، یا کوردیکى کوردکوژهی ستهمکار، له ههردوو بارهکهدا، سی خالی هاوبهش بو جهوامیژی و لهخۆبووردویی و هۆشیاریی کاوه ههیه:

یهکه م: راپهړیویکبووه.

دوو م: ستهمکاریکی کوشتووه.

سییه م: خۆی دسهلاتی نهگرته دست، که بایهخی ئەم خالهیان، له دوو خالهکەیکه که مترنیه.

بابزانین چۆن: کاوه ئەیتوانی دسهلات بگریته دست. بهلام لهو سهردهمی نهزانیهدا، ئەو ئەوهی ئەزانی

که له هونهری بهرپوهبردنی دسهلات نازانی. بۆیه دسهلاتی دایه دست لیزان. ئەگەر کاوه ئەو ههلبهیهی

بكردايهو خۆى دەسهلاتى بگرتايهته دست و ليزانهكانى پەراويزكردايه، ئەوا كوردستانى ئەوساش وەك ئەم
هەريمەى ئىستا ئەبوو بە گەندەلستان! (چەپلەيك) بەوش كارەكەى كاوه لەكارى ئەو زىندانىانە ئەچوو كە
(رېكەوت) لە 2003/4/9 دا زىندانەكەيانى رووخان، كەچى ئەوان، لە ماوهى 12 سالى ئازايدا، لەلايهك كەوتنە
شەرو كوشتنى يەكدى، لەلايهكى تریشەوه كەوتنە گرتنى دامىنى پاسەوانانى زىندانەكە، بۆ دروستكردنهوهى
زىندانىكەى لەو جۆرەو دوايى بەپيى خۆيان چوونەوه ناوى و ئەگەر كار واپروا و هەرجيزوتەرە سەربەخۆيى
خۆيان رانەگەينن، ئەوا رۆژيكدى وەك مەرى قوربانى، يەكلەدواى يەك چاوهروان، بۆ چەقۆى قەساب!
بەخۆشياندەلێن سىياسەتكارو ليزانى ناياب! (قاقاي پيىكەنين و چەپلە، تەويلەكەى پركرد)

مچكۆى هەوليىرى قسەخۆش، هەستايە سەرىپى و وتى: لۆ پيىدەكەنن؟ ئەدى كەر لۆ بارنەبى، لۆ غار
دەبى؟! (كەرەكان هەلسلەمىنەوه و بە قسەكە گرژبوون و دەستيانكرد بە پرمەپرم و چاوسووركردنەوه لە مچكۆ!)
وتەگۆى كەريازرەكە، وتى: بەريزان: ئىستا كاتى وچانىكە بۆ ماوهى پازدەخولەك. (لەو ماوهيەدا،
ئاليكىكى چاك، خرايه سەرخوان و ماشينرايهوه!)... ئنجا وتەگۆ وتى: بەشى دووهى كەريازرەكەمان، بەچەند
هۆنراويهك، دەپازينينەوه. سەرەتا هاوسۆزى خۆمان لەگەل كەرى بى ماف و ستەمليكارا، بەم هۆنراويه
پيشاننەدەين:

لەوكاتەوه ئاسۆى ژيان، داويه مژدەى رۆژو شەفەق
دوو هيز لەجەنگو زۆراندان، هيزى هەق و هيزى ناھەق
بەرنەجامى ئەم راستييه، پەنديكە باباش تيببگەين
ھەق مافيكە بەدەسنايهت، بەزۆر نەبى و بەنووكى شەق
ھەقى بى شەق، تاوانيكە، سەرى لەپيناودا ئەچى

يا هيچ نەبى لەلای ھەندى، ھەق تالىھو ھەق قسەى رەق
كۆشكىكى بەرزىان دروستکرد بەكۆلى كەرى بەسەزمان
تەواوبوو، پاداشتى چاكە، درا بەشیرىكى چاوزەق
لەدەروازەى ئەو كۆشكەدا، پەيكەرى شيرىكيان دانا!
وہك شەھىدى، فەيلەسووفى، دانايەكى قسەنەستەق!
كەرى سەرشوڤى سەلامەت، لەم پەندى رەنج و ئەجامە
گوڤى ئەلەقان، خوڤى ئەگەوزان، زەرەى گريان، چاوى ئەبلەق
نەكەسى بوو، نەدەزگايەك، نەكۆمەلى، نەياسايەك
نەزەمىرى، خاوەن بىرى، دادى پرسى بو رەواى ھەق ...
چەپلەيك بو ھۆنراوكە . كەرەكانىش، خوڤخوڤ فرمىسك بەچاوياندا ھاتەخوارى.

شىخ رەزا ى ھۆنيارى رەواندیزى كەركوكى ھەلدايە و وتى:

مادام كۆرەكە بوو بەحەيشى نیرەكەر

منیش مەترەقم بە بنكى ژیری كەمەر:

ئەوہى دارگوڤزو خورما ئەكاتە ئاوەل

گوڤز دارى پتەوہ، خورما دارى گەندەل

ئەولادى ئەم عەسرەى بە ئىراك شانازن

حاشا نەوہى كەرنين، ئەوانە پـوان

دەست و پینوسەكانيان ژەھر ئەپريژن

كوردن و ئەچن كوردايەتى ئەنئەنە!! (چەپلەيەك) بۇ شىخ رەزا .

بەھدوڤى رافىئىيى بادىنانى قسەخۆش وتى: ئەز دەبىژم گویدرئژ گەلەك هئزايە. مەخابن بەخائىنان

دەبىژن جەحشەكەر!

كەرەكان سەيرىكى يەكيا نكردو سەرى رەزامەنديان بۇ ھۆنراوەكە و قسەكان لەقاندو بەگوچكەكانيان

چەپلەيەكيان بۇ شىخ رەزاو بەھدوڤ لئدا.

پيرە مەيردى ھۆنيارى گەورەى سلیمانى، ھەستايە سەرىپى و لەبارەى پلەدارە كوردەكانەو لە بەغداد

وتى :

ئەوانە ديسان وەفدىكى كوردستانن

لئره دژيەك و لەوى ناوژيوانن

ئەوانە چوون، نەگەرپنەو، ئەمجارە

چارەنووسيان وەك پاداشتەكەى سنمارە

خوويەكى خراپە، تووشيبوون بە شىرى

ئىستاكە ناتوانن تەركيدەن بە پىرى!؟

لئيانگەرپن ئەوانە دەستيان لئبشون

بانەوہى نوئى خەمى ئەم دەقەرە بخون

چەپلە ريزان، بوو بە شاييلوغان. ھەلپەركىي رەشەلەكى مروژ و كەر دەستىپيكرد. ئنجا سروودى (ئەمپوژى

سالى تازەيە) بەدەنگى ھەموو ئامادەبوانى تەويلەكەو كەرەكان، جوش و خرۆشكى زياترى دا بەكەربازارەكە:

ئەمپوژى سالى تازەيە، ئىراكە، ھاتەو

كۆستىكى كۆنى كوردە، چۈچاۋى خواتىمە
چەند سال گۈلى ھىۋاي ئىمە پىپەستىبوو تاكو پار
ئەمسال پىشپىلەمان لە ھەلۇ كرد بە گورگى ھار
ئەو رەنگە سوورەبوو كەلە ناسۆى بلىدى كورد
لاۋانى، دژ بە گەندەلىيى، بۇ لاي مەرگ ئەبىرد
ئىراكبو ئاگرىكى ۋەھاي خستە جەرگە—ھەو
ئەنفال بەئەشق ئەچوۋ بە بەرەۋپىرى مەرگەھو
ۋا رۇژھەلات لە بەندەنى بەرزى ۋلاتىمە—ھەو
كابرا خەرىكە تازە بە شوومان بداتىمە—ھەو
تا ئىستە روۋى نەداۋە لە مېژوۋى كەراۋكەرا
باۋان شەھىد بە خوينىرژە بېژى پەناۋبىرا
پىيى ناۋى بۇ شەھىدى ۋەتەن شىۋەن ۋ گرىن
ۋا ئىمە ئىستە لەجىيى ئەۋانىش پراۋپرىن.

بەو جۆرە ۋ بە پىكەنن ۋ زەرىن ۋ چەپلەرئىزان، كەربازارەكە، كۆتايى ھات.

